

ОБҐРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА СУЧАСНОМУ БУДІВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Пакуліна А.А., Юрченко Л.В.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Постановка проблеми. У реальному економічному житті управління витратами потребує оволодіння знаннями про закономірності формування витрат для мінімізації їх рівня та обґрунтування оптимальних господарських рішень на підприємстві. Спеціалісту необхідно знати цю проблематику, що передбачає: засвоєння методів управління витратами, набуття вмінь і навичок планувати витрати центрів відповідальності, складати гнучкі кошториси, оцінювати діяльність центрів відповідальності за критерієм витрат; оволодіння методами калькулювання, цільового формування, структурного аналізу та зниження витрат.

Актуальність теми статті полягає в тому, що однією із найважливіших і найскладніших проблем для підприємницьких структур є потреба вибору найкращого варіанту управління витратами в системі стратегічного розвитку підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Широке коло питань, пов'язаних з дослідженнями щодо управління витратами підприємств, знайшло своє відображення у працях відомих вітчизняних і закордонних економістів. Їх роботи послужили основою виконання цього дослідження. Однак, багато теоретичних і практичних питань щодо управління витратами підприємств потребують подальшого розвитку і вдосконалення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Ми хочемо загострити увагу на теоретичних і практичних питаннях які потребують подальшого розвитку та вдосконалення з економічних аспектів управління витратами, що дозволяють здійснити системний підхід до аналізу собівартості перевезень, обґрунтуванню можливих напрямків підвищення рентабельності та фінансової стабільності підприємств, моделювання витрат із застосуванням економіко-математичних методів, планування і прогнозування витрат в поточному і довгостроковому періодах, методи розподілу накладних витрат тощо.

Формулювання цілей статті. В даній статті розглянуті питання удосконалення управління витратами на підприємстві «Житлобуд-1» та зроблено їх аналіз.

Метою статті є дослідження шляхів удосконалення управління витратами підприємства та їх економії й проведення аналізу його виробничо-господарської діяльності.

Для досягнення поставленої мети виконаний ряд взаємопов'язаних завдань:

- теоретичне обґрунтування шляхів удосконалення управління витратами підприємства та їх оптимізації;

- дослідження суб'єкта господарювання – підприємства «Житлобуд-1»;

Об'єкт дослідження – процеси управління й оптимізації витрат підприємства.

Предмет дослідження – теоретико-методологічні основи і практичний інструментарій управління й оптимізації оцінки витрат «Житлобуд-1».

Виклад основного матеріалу дослідження. Будь-яке підприємство представляє собою складне поєднання різноманітних ресурсів, організованих та скоординованих з метою виробництва товарів та послуг. Підприємство орієнтується на досягнення високого або постійно зростаючого прибутку від реалізації. Одержання бажаного результату залежить від трьох складових: витрат на виробництво і реалізацію продукції, планової ціни одиниці продукції і обсягу реалізації продукції. Таким чином необхідно здійснювати постійний аналіз цих складових та визначати залежність між витратами, обсягом реалізації, ціною і прибутком підприємства, а також здійснювати пошук можливостей максимізації прибутку шляхом вибору найвигіднішого поєднання змінних та постійних витрат. Це входить до складу функцій процесу управління витратами.

Основним завданням управління витратами є пошук шляхів найефективнішого використання наявних обмежених ресурсів за допомогою планування, калькулювання, обліку і контролю витрат внутрішньовиробничої діяльності.

Управління витратами – це вміння економити ресурси і максимізувати віддачу від них.

Управління витратами – це процес цілеспрямованого формування витрат щодо їхніх видів, місць та носіїв за постійного контролю рівня витрат і стимулювання їх зниження. Воно є важливою функцією економічного механізму будь-якого підприємства.

Управління витратами повинне враховувати закономірності та чинники формування витрат: особливості поведінки витрат у коротко- і довгостроковому періодах; функції витрат; вплив чинників на рівень витрат.

Система управління витратами має функціональний та організаційний аспекти [38, с. 6]. Вона включає такі організаційні підсистеми: пошук і виявлення чинників економії ресурсів; нормування витрат; планування витрат; облік і аналіз витрат; стимулювання економії ресурсів і зниження витрат [15, с. 328].

Такими підсистемами керують відповідні структурні одиниці підприємства залежно від його розміру (відділі, бюро, окремі виконавці).

Переваги ефективного управління витратами є наступні [22, с. 69]:

- виробництво конкурентоздатної продукції за рахунок більш низьких витрат і, відповідно, цін;
- наявність якісної і реальної інформації про собівартість окремих видів продукції та їх позиції на ринку, порівняно з продуктами інших виробників;
- можливість застосування гнучкого ціноутворення;
- надання об'єктивних даних для складання бюджету підприємства;
- можливість оцінки діяльності кожного підрозділу підприємства з фінансової точки зору;
- прийняття обґрунтованих і ефективних управлінських рішень.

Діяльність будь-якого підприємства залежить від раціональності його організаційної структури, що являє собою склад і взаємозв'язок його підрозділів (відділів, цехів, бюро, лабораторій) і відбиває функціональні зв'язки між ними. Організаційна структура для кожного окремого підприємства залежить від ряду факторів, а саме: типу виробництва, його спеціалізації і масштабу, складності виготовленої продукції тощо, що говорить про те, що єдиної організаційної структури для всіх промислових підприємств не існує.

Кожна організаційно-функціональна структура управління побудована на ряді принципів, а саме:

- Гнучкості, виражено у швидкості адаптації до змін, які відбуваються на підприємстві;

- Централізації, що полягає в розумному розподілі функцій працівників у відділах і службах підприємства та у передачі в структурні підрозділи нижчого порядку функцій оперативного управління;

- Спеціалізації, що забезпечує закріплення за кожним структурним підрозділом визначених функцій управління;

- Єдності прав і відповідальності, що повинні знаходитися в діалектичній єдності;

Економічності, виражене в досягненні мінімально необхідних витрат на побудову і зміст організаційно-функціональної структури управління.

Для початку розберемося що таке функція витрат, функція витрат – це математичне описання взаємозв'язку витрат та їх фактору. Загальна формула:

$$Y = a + b * x$$

Де, Y – це усі витрати

a – це усі постійні витрати

b – змінні на одиницю

x – об'єм.

Функція витрат, покращує економію витрат наперед, їх прогнозування, для різних рівнів діяльності.

Для визначення функції витрат застосовують різні методи.

Розглянемо на практиці:

1) Метод вищої і нижчої точки

Цей метод показує, що змінні витрати це різниця між всіма витратами при вищому та нижчому рівні діяльності.

Квартал	Об'єм, в тис. грн. (x)	Витрати (Y)
1	32008	60435
2	42980	84908
3	45678	90678
4	25789	56789
Усього за 2011 рік	146455	292918
1	23657	46567
2	49678	98908
3	57456	123456
4	22345	44567
Усього за 2012 рік	152136	313498

1	43567	83456
2	67890	112347
3	79678	145678
4	33244	66780
Усього за 2013 рік	224379	277161

при зрості об'єм діяльності 57545 грн. (79890-22345),

Усі витрати складають 101111 грн. (145678-44567).

- При зрості об'єм діяльності 57545 усі витрати складають 101111 грн Змінні на одиницю складуть $101111/57545 = 1,75$ грн.

Виходячи з цього постійні витрати:

$$a \max = 145678 - (1,75 * 79890) = 5870,5 \text{ грн.}$$

$$a \min = 44567 - (1,75 * 22345) = 5870,5 \text{ грн.}$$

$$Y = 5870,5 + 1,75 * X$$

2) Спрощений статистичний метод

Абсолютне значення		Середнє значення	
Об'єм, в тис. грн. (x)	Витрати (Y)	Об'єм, в тис. грн. (x)	Витрати (Y)
Група 1			
22345	44567	180032/6 = 30005	360055/6 = 60009
23657	46567		
25789	56789		
32008	60435		
33244	66780		
42980	84908		
Разом: 180032	360055		
Група 2			
43567	83456	343947/6 = 57324	654613/6 = 109102
45678	90678		
49678	98908		
57456	123456		
67890	112347		
79678	145678		
Разом: 343947	654613		

$$a = 57324 * 60009 - 30005 * 109102 / 57324 - 30005 = 6089,2 \text{ грн.}$$

$$1 \text{ група} = 60009 - 6089,2 / 30005 = 1,79 \text{ грн.}$$

$$2 \text{ група} = 109102 - 6089,2 / 57324 = 1,79 \text{ грн.}$$

$$Y = 6089,2 + 1,79 * x$$

Висновки з даного дослідження і перспективи подальшого розвитку в цьому напрямку. Отже з розрахунків видно, що використовуючи для визначення функції витрат різні методи ми можемо заздалегідь розрахувати і запланувати наші витрати, що приведе до економії та більшого прибутку в кінці.

Список літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 року № 318, зареєстроване у Міністерстві юстиції України 19.01.2000 р. за № 27/4248 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dtkk.com.ua/show/2cid07133.html>
2. Бабіч В. В. Фінансовий облік (облік активів): Навчальний посібник / В. В. Бабіч, С. В. Сагова. – К.: КНЕУ, 2006. – 282 с.
3. Балашов І. В. Аналіз виробничих комунальних підприємств: методика і практика / І. В. Балашов. – К.: Крок, 2007. – 120 с.
4. Балюк І. С. Механізм управління витратами підприємства / І. С. Балюк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20(10). – 230 с.
5. Барабаш Н. С. Аналіз господарської діяльності: Навч. посіб. / Н. С. Барабаш. – К.: КНТЕУ, 2005. – 396 с.
6. Бланк І. А. Управление использованием капитала / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2000. – 656 с.
7. Галенко С. М. Управління комунальними підприємствами: проблеми та шляхи їх вирішення / С. М. Галенко // Економіка та держава.